

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för befintlig och utökad verksamhet vid AB Svafof anläggning på fastigheterna Hånö Säteri 1:23 samt 1:42, Nyköpings kommun

Sökande: AB Svafo
Box 90
611 23 Nyköping
Org.nr. 556446-3411

Ombud: Jur.kand. Marie-Louise Olvstam
AB Svafo
Box 90, 611 23 Nyköping
Telefon: 070-967 70 97
marie-louise.olvstam@svafo.se

Saken: Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till befintlig och utökad verksamhet bestående i behandling och lagring av radioaktivt avfall på fastigheterna Hånö Säteri 1:23 samt 1:42 i Nyköpings kommun, Södermanlands län (verksamhetskod 90.460). Ansökan avser därutöver tillstånd till sortering av icke-farligt avfall (verksamhetskod 90.70) samt behandling av icke-farligt avfall och återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål (verksamhetskoder 90.410, 90.131).

1 Yrkanden

Sökanden yrkar tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken för befintlig och utökad verksamhet, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad ansökningshandlingarna utvisar.

Sökanden yrkar vidare;

- att Mark- och miljödomstolen slutför den specifika miljöbedömningen och godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen
- att tillståndet får tas i anspråk även om beslut därom inte vunnit laga kraft

- att någon särskild igångsättningstid enligt 22 kap. 25 § 2 st. miljöbalken inte ska föreskrivas
- att Mark- och miljödomstolen förordnar att tidigare tillstånd meddelade 2004-05-19 (mål M 10-03) samt 2017-01-31 (mål M 2560-16) upphör att gälla när domen vinner laga kraft

2 Bakgrund och orientering

2.1 Allmänt

AB Svafo (Svafo) har till uppdrag att på ett säkert och miljömässigt ansvarsfullt sätt avveckla kärntekniska anläggningar, ta hand om kärnavfall från den tidiga svenska kärnforskningen samt mellanlagra avfallet fram till slutförvaring kan utföras. Verksamheten är inte vinstdrivande. Svafo ägs av kraftbolagen Forsmark Kraftgrupp AB, Ringhals AB och OKG AB och ingår i Vattenfallkoncernen.

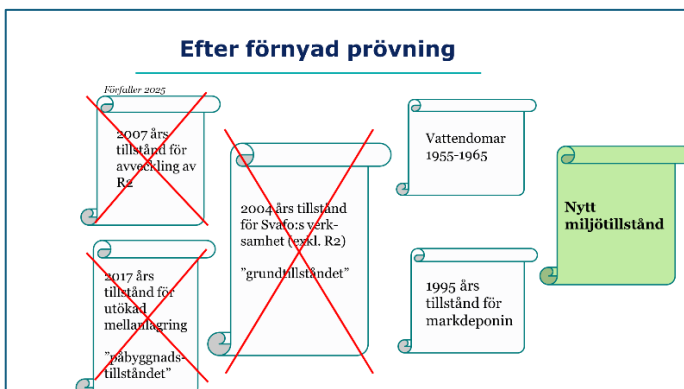
Svafos verksamhet är tillståndspliktig enligt miljöbalken (1998:808), men faller även under bestämmelserna i kärntekniklagen (1984:3) och strålskyddslagen (2018:396). Dessutom krävs bygg-, rivnings- och marklov enligt plan- och bygglagen (2010:900) för olika aktiviteter.

2.2 Prövningens omfattning

Svafos verksamhet bedrivs idag med stöd av flera olika miljötillstånd. För att kunna genomföra Svafos uppdrag, har det identifierats ett behov av att ompröva större delen av verksamheten och samla den i ett nytt miljötillstånd. Syftet med prövningen är därmed att samla flera äldre tillstånd i ett och samma tillstånd och uppdatera tillståndet så att det speglar Svafos nuvarande och kommande verksamhet.

Figur 1 – Nu gällande tillstånd

Figur 2 – Tillstånd efter genomförd prövning

3 Gällande tillstånd

3.1 Tillstånd som omfattas av denna prövning

Miljödomstolen vid Stockholms tingsrätt lämnade 2004-05-19 tillstånd för Svafos verksamhet i Studsvik, mål M 10-03, hädanefter benämnt "grundtillståndet". Tillståndet omfattar verksamheten vid en rad namngivna anläggningar som alla innebär hantering eller mellanlagring av avfall. Vid samma tidpunkt beviljade Miljödomstolen vid Stockholms tingsrätt tillstånd för Studsvik Nuclear AB för övriga anläggningar på Studsviksområdet, mål M 11-03, bland annat kärnreaktorerna R2 och R2-0.

Miljödomstolen vid Nacka tingsrätt har i dom 2007-03-16, mål M 4268-06, meddelat Studsvik Nuclear AB tillstånd till nedmontering och avveckling av kärnreaktorerna. Regeringen har i beslut 2010-12-16 överfört det kärntekniska tillståndet för kärnreaktorerna till Svafo och samtidigt blev Svafo ansvarig verksamhetsutövare för avvecklingen enligt miljöbalken.

Mark- och miljödomstolen har vid två tillfällen förlängt den tidpunkt när avvecklingen ska vara avslutad efter ansökan från Svafo, 2015-04-21 i mål M 5906-14 samt 2022-04-01 i mål M 717-22. Avvecklingen avslutas under senare delen av 2025 och tillståndet förfaller därefter eftersom den tillståndspliktiga verksamheten upphör.

2017-01-31 meddelade Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt tillstånd för utökad mellanlagring av radioaktivt avfall, mål M 2560-16, hädanefter benämnt "påbyggnadstillståndet".

3.2 Avgränsningar

Länsstyrelsen i Södermanlands län har meddelat tillstånd för deponering av lågaktivt avfall i markdeponi vid Studsvik, beslut 1995-09-18 dnr 2410-2481-95. Markdeponin är sedan länge avslutad och sluttäckt och kontrolleras nu genom ett upprättat kontrollprogram. Ingen tillståndsgiven rätt finns att tillföra nytt avfall till deponin och Svafo menar därför att det inte finns något behov av att inkludera den i prövningen.

Det finns en vattendom från 1957-01-26 (mål 23/1956) som ger rätt att släppa ut avloppsvatten – inklusive dagvatten, kylvatten och kloakvatten – i Tvären samt i Bergösundet. Domen innehåller villkor med gränsvärden för aktivitetsmängder i utgående vatten. I dom 1965-09-17 (mål 566/1964 samt 49/1965) har villkoren för utsläppet justerats. Vattendomen för utsläpp till recipient nyttjas idag gemensamt av bolagen inom Studsviks industriområde. Svafo har satt upp egna riktvärden för att säkerställa att verksamhetens totala utsläpp håller sig på mycket låga nivåer.

Studsvik Nuclear AB har det övergripande ansvaret för – och kontrollen över – anläggningarna som kopplar till utsläppspunkterna.

3.3 Tillstånd enligt kärntekniklagen

Svafo bedriver kärnteknisk verksamhet som är tillståndspliktig enligt kärntekniklagen. Den ansökta verksamheten bedrivs med stöd av regeringsbeslut M92/4360/6 daterat 1993-10-07.

Regeringstillståndet är förenat med ett antal generella villkor som handlar om försäkring, kvalitetssäkringssystem m.m. Det noteras att planerade förändringar som kan vara av betydelse för säkerheten ska meddelas till Statens Kärnkraftsinspektion (nuvarande Strålsäkerhetsmyndigheten) innan de genomförs. Strålsäkerhetsmyndigheten har bemyndigats att meddela de ytterligare villkor som erfordras för säkerheten vid anläggningarna.

3.4 Nu gällande villkor

För verksamheten gäller följande villkor enligt grundtillståndet;

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsak på det sätt som AB Svafo har angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet angivit eller åtagit sig, såvida inte annat framgår av denna dom.
2. Kemikalier, restprodukter och farligt avfall ska förvaras på sådant sätt att det inte förorenar omgivningen. Mellanlagring av avfall ska ske på hårdgjord yta.
3. Buller från AB Svafos verksamhet får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå vid närmaste bostad än vad som nedan anges såsom riktvärde*.
Dagtid (kl 07.00-18.00) 50 dB(A)
Kvällstid (kl 18.00-22.00) 45 dB(A)
Natttid (kl 22.00-07.00) 40 dB(A)
Natttid får momentantvärdet ej överskrida 55 dB(A) som riktvärde*.
4. Förslag till kontrollprogram eller ändring av befintligt kontrollprogram på grund av denna dom ska inges till tillsynsmyndigheten inom 6 månader från denna dom vunnit laga kraft.

5. Vid avveckling av verksamheten skall tillsynsmyndighet informeras om hur avvecklingen kommer att genomföras och om behovet av efterbehandling. Förslag ska därvid lämnas till hur avvecklingen ska kontrolleras enligt miljöbalkens bestämmelser.

* Med riktvärde avses ett värde som, om det överskrids mer än tillfälligt, medför en skyldighet för verksamhetsutövaren att snarast vidtaga åtgärder för att förhindra att överskridandet upprepas.

I domen har Miljödomstolen överlåtit åt tillsynsmyndigheten att, i samband med avveckling av AB Svafo verksamheter och sanering av mark, meddela erforderliga villkor om åtgärder för att begränsa föroreningsutsläpp till luft och vatten och minska buller samt kontrollera miljöpåverkan.

I och med påbyggnadstillståndet tillkom ytterligare villkor som i huvudsak kopplar till byggnationen av en ny anläggning för mellanlager.

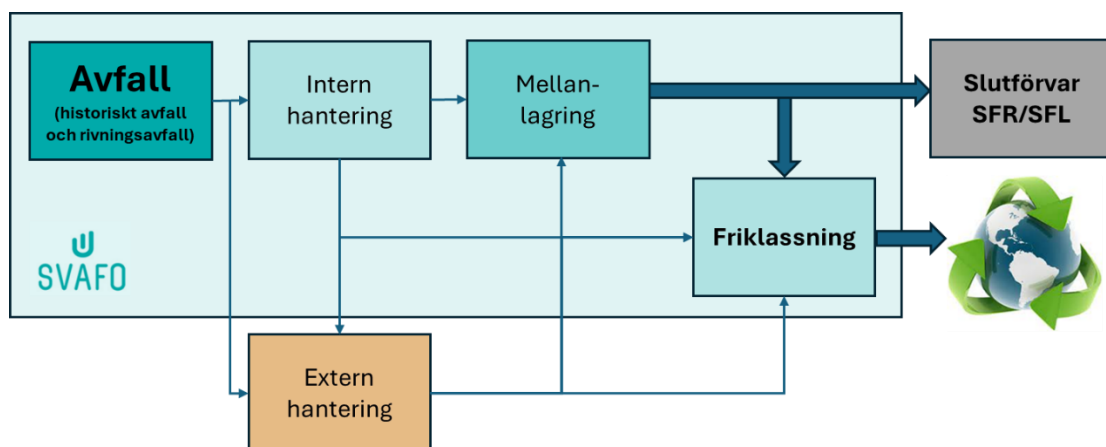
6. Buller från byggarbetsplatsen får som riktvärde inte överskrida de värden som rekommenderas i Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser, NFS 2004:15.
7. Sprängning får inte förekomma mellan kl. 18.00 och 07.00.
8. Om uppkomna schaktmassor avses nyttjas för anläggningsändamål ska en redovisning av lokalisering och utformning, inklusive förslag till villkor och kontroll, inges till länsstyrelsen senast tre månader innan anläggningsarbetena inleds. För sådan användning av schaktmassor ska gälla de villkor som tillsynsmyndigheten bestämmer.
9. Om en mobil betongstation ska användas under byggnationen ska redovisning av lokalisering och utformning, inklusive förslag till villkor och kontroll, inges till länsstyrelsen senast tre månader innan anläggningsarbetena inleds. För användning av mobil betongstation ska gälla de villkor som tillsynsmyndigheten bestämmer.
10. Förslag till kontrollprogram för byggheten samt justering av befintligt kontrollprogram med anledning av den ändrade verksamheten ska ges in till tillsynsmyndigheten senast tre månader innan byggheten påbörjas respektive innan den ändrade verksamheten tas i drift.

Mark- och miljödomstolen har överlåtit åt tillsynsmyndigheten att meddela erforderliga villkor för användandet av schaktmassor för anläggningsändamål (villkor 8) samt för en mobil betongstation (villkor 9).

4 Ansökans omfattning

4.1 Svafos verksamhetsområden

Svafos uppdrag är att omhänderta historiskt avfall och riva ett antal kärntekniska anläggningar och omhänderta rivningsavfallet. Avfallet ska mellanlagras fram tills detta kan föras till slutförvar. Avfall ska så långt möjligt friklassas och återvinnas. På sikt ska hela Svafos verksamhet vara avslutad, vilket förväntas inträffa tidigast på 2050-talet.

Figur 3 – Process för omhändertagande av avfall hos Svafo

Svafos verksamhet kan delas in i tre huvudsakliga områden;

1. hantering av avfall,
2. mellanlagring av avfall och
3. nedmontering och rivning av anläggningar och återställande av mark

För att möjliggöra hantering och mellanlagring krävs i vissa fall byggnation av nya anläggningar.

4.1.1 Hantering av avfall

Prövningspunkt 90.460

Det avfall som återfinns i Svafos verksamhet består av så kallat "historiskt avfall" som är kärnavfall som har skapats före den 1 juli 1991 och som omfattades av den nu upphävda lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. ("Studsvikslagen"). Avfallet härrör från den tidiga forskningen kring kärnkraften.

Bland detta avfall finns även icke kärntekniskt avfall från andra verksamheter såsom sjukhus, högskolor, Försvarsmakten och militär forskning.

Det har inte tillförts, och kommer inte att tillföras, ytterligare historiskt avfall som ska hanteras, utan det handlar om en fast mängd avfall som funnits i Svafos anläggningar sedan Svafo bildades 1992.

Till viss del är innehållet i det historiska avfallet okänt. Det som behöver genomföras inledningsvis är därför karaktärisering, d.v.s. olika typer av undersökningar för att kunna slå fast vad avfallet består av. Karaktärisering kan ske på olika sätt, till exempel genom studier av dokumentation, genom mätningar samt genom provtagning. Först när karaktäriseringen är genomförd går det att besluta om vilken behandlingsmetod som är lämplig och även hur avfallet ska packas för slutförvar.

De uppgifter som Svafo kan lämna om avfallets innehåll är därför översiktliga. Svafo har ca 15.000 olika avfallsposter av det historiska avfallet och har kategoriserat dessa i 20 olika avfallskategorier, se vidare i avsnitt 6 i miljökonsekvensbeskrivningen i Bilaga A.

Mängden historiskt avfall har varit i det närmaste konstant sedan 1990-talet. Endast en mycket liten del av avfallet har hittills hanterats och även där hantering har skett återstår viss slutlig hantering, det vill säga att packa avfallet i en sådan form att det är färdigt för slutförvar.

Utöver det historiska avfallet, uppkommer avfall vid nedmontering och rivning av Svafos anläggningar. Även detta avfall behöver hanteras.

Hantering sker idag i anläggningarna HM, HMA och AT. Dessa anläggningar är dock inte anpassade för samtliga åtgärder som Svafo behöver genomföra i framtiden eftersom anläggningarna har uppförts för andra ändamål. Det har därför identifierats ett behov av att komplettera med åtminstone en ytterligare hanteringsanläggning. Det kan även bli aktuellt att bygga om eller bygga ut befintliga hanteringsanläggningar. Det är också möjligt att skapa ytor för viss hantering i anläggningar som idag används för mellanlagring.

Eftersom avfallets innehåll delvis är okänt, är det inte möjligt att på förhand redovisa vilken typ av utrustningar som kommer att behövas i framtida hanteringsanläggningar. Sökanden ser ett stort behov av flexibilitet. Avsikten är att bygga en ny hanteringsanläggning i form av en större hall som sedan får inredas med olika typer av utrustningar beroende på vilket avfall som ska hanteras och de behov som uppstår. Behovet av utrustning förväntas alltså variera över tid. Motsvarande flexibilitet är nödvändig även i befintliga anläggningar.

Visst avfall kan behandlas hos externt företag genom smältning och förbränning.

Målsättningen med hanteringen är att packa och dokumentera avfallet så att det uppfyller kraven för att tas emot i slutförvaren för kortlivat respektive långlivat radioaktivt avfall. Så långt det är rimligt och möjligt ska volymen som sänds till slutförvar reduceras, vilket kan ske genom olika åtgärder som innebär volymreducering. Åtgärder för att friklassa avfallet vidtas också så långt detta är rimligt och möjligt – friklassat material kan hanteras som konventionellt avfall.

Hur stora volymer som kommer att hanteras årligen är inte möjligt att svara på innan karaktäriseringen är genomförd. I ett värsta scenario behöver samtliga 15.000 avfallsposter med historiskt avfall öppnas, behandlas och packas om. Svafo har dock förhoppningen om att detta inte ska behöva ske utan att det ska gå att kvalificera vissa avfallskollin för slutförvar utan en omfattande behandling. Behandling kan antas pågå under en tjugoårsperiod.

Svafos uppdrag är begränsat:

- inget nytt historiskt avfall tillförs verksamheten för att behandlas
- det finns en begränsad mängd anläggningar som ska nedmonteras och rivas och där det uppstår avfall som ska behandlas

Av detta skäl motsätter sig Svafo begränsningar i miljötillståndet kopplat till årlig hanterad mängd radioaktivt avfall. Svafo menar att de begränsningar som behövs ur miljösynpunkt får sättas med hjälp av villkor som begränsar utsläppen till luft och vatten samt genom bullerbegränsningar.

Enligt 22 kap. 25 a § MB ska en ansökan innehålla uppgifter om avfallstyper och mängder av avfall som får behandlas. Enligt definitionen av "behandla avfall" i 15 kap. 6 § miljöbalken inkluderas återvinning och bortskaffande. Mellanlagring faller således inte under begreppet. Avfallstyper regleras av avfallsförordningen (2020:614). Av 1 kap. 15 § 5 p. avfallsförordningen framgår att kärnavfall och radioaktivt avfall inte omfattas av avfallsförordningen, vilket innebär att det saknas avfallstyp för det slag av avfall som ansökan avser. Sökanden har därför tolkat bestämmelsen i 22 kap. 25 a § 1 p. miljöbalken som att den inte är tillämplig på den ansökta verksamheten.

4.1.2 Mellanlagring av avfall

Prövningspunkt 90.460

Före och efter hantering behöver avfallet mellanlagras. Mellanlagring behöver ske fram till dess att slutförvaren kan ta emot avfallet.

Mängden historiskt avfall som mellanlagras (oaktat om denna räknas i volym eller vikt) har varit i det närmaste konstant sedan 1990-talet. Volymen kan förväntas minska över tid om den framtida behandlingen leder till att delar av avfallet kan friklassas eller volymreduceras. Men det är också möjligt att vissa avfallsslag kommer att kräva större packningsvolym när det är färdigbehandlat.

Utöver det historiska avfallet mellanlagras Svafo det rivningsavfall som uppkommer i samband med nedmontering och rivning av de anläggningar som Svafo ansvarar för. Några av dessa anläggningar är redan rivna och övriga kommer att rivas varefter de inte längre behövs. Det är endast rivningsavfall som är radioaktivt som mellanlagras hos Svafo, det vill säga sådant avfall som inte har kunnat friklassas. Friklassat avfall avyttras varefter det uppstår. Detsamma gäller för historiskt avfall i de fall detta kan friklassas.

I mån av utrymme upplåter Svafo delar av sina mellanlagringsanläggningar till andra tillståndshavare, i första hand de övriga bolagen på Studsviksområdet samt Svafos ägare. Denna volym varierar över tid och avser lagring både under kortare och längre perioder.

Mellanlagring innebär att säkerställa att avfallet förvaras i en miljö som inte påverkar avfallet eller försämrar kvaliteten på dess emballage.

Mellanlagring sker både av lågaktivt och medelaktivt avfall.

Mellanlagring sker idag inomhus i anläggningarna AM, AU, AUA och UF samt utomhus på olika uppställningsytor. Det kommer sannolikt att finnas behov av att utöka mellanlagringen både med nya byggnader och nya uppställningsytor.

I analogi med att mellanlagring är undantaget från uppgiftsskyldigheten enligt 22 kap. 25 a § MB (se ovan i avsnitt 4.1.1) motsätter sig Svafo begränsningar i miljötillståndet kopplat till mängd mellanlagrat radioaktivt avfall. Svafo menar att de begränsningar som behövs ur miljösynpunkt får sättas med hjälp av villkor som begränsar utsläppen till luft och vatten samt genom bullerbegränsningar. För det fall att Mark- och miljödomstolen finner att en begränsning är nödvändig, medger Svafo i andra hand att tillståndet begränsas så att maximalt 130 000 m³ får lagras vid ett och samma tillfälle.

4.1.3 Nedmontering och rivning av anläggningar

Det ingår i Svafos uppdrag att nedmontera och riva samtliga anläggningar och uppställningsytor varefter de inte längre behövs och därefter återställa marken.

Begreppet "nedmontering och rivning" av kärntekniska anläggningar brukar definieras så att "nedmontering" avser den fas där radioaktiva komponenter och material avlägsnas medan "rivning" avser den slutliga avvecklingsfasen när anläggningarna rivs konventionellt.

Friklassade rivningsmassor kan användas som återfyllnadsmaterial under förutsättning att materialet inte innehåller skadliga nivåer av föroreningar. I vissa fall kan material med mycket låga nivåer av radioaktiva ämnen friklassas genom att de används som återfyllnadsmassor.

Rivningsmaterial som är radioaktivt kontaminerat över friklassningsnivåer ska omhändertas och packas för slutförvar. De sista anläggningarna kan således inte rivas förrän aktuella slutförvar har öppnat och är redo att ta emot avfallet.

Nedmontering och rivning sker inte varje år, utan varefter anläggningarna inte längre fyller en funktion. I genomsnitt kan en rivning antas ske vart femte år. Det är därmed inte möjligt att ange någon årlig mängd rivningsavfall. Sökanden har föreslagit att Mark- och miljödomstolen ska delegera till tillsynsmyndigheten att meddela de villkor som behövs avseende krossning av rivningsavfall och användandet av schakt- och rivningsmassor för anläggningsändamål. Detta innebär att sökanden behöver göra en anmälan till tillsynsmyndigheten inför varje sådan aktivitet.

Prövningspunkt 90.70

I samband med rivning av anläggningar sker sortering av icke farligt avfall. Den mängd avfall som sorteras varierar kraftigt mellan åren beroende på om något rivningsprojekt pågår och anläggningens storlek. Mängden icke farligt avfall som sorteras årligen bedöms inte överstiga 12 000 ton per kalenderår.

Prövningspunkt 90.410 och 90.131

Svafo ansöker även om tillstånd att nyttja överblivna schaktmassor samt rivningsmaterial för återfyllnad av hålrum som uppstår när byggnader rivs alternativt använda massorna för andra anläggningsändamål på Svafo's fastigheter, exempelvis uppförande av skyddsbarriärer för strålskärmning. Rivningsmassorna behandlas genom att de krossas eller på annat sätt finfördelas.

4.2 Ansökans omfattning

Ansökan omfattar hantering både i nuvarande anläggningar och i framtida ny- eller ombyggda anläggningar. Såsom anges ovan kommer hanteringsanläggningarnas utformning och utrustning att behöva variera över tid. Sökanden menar att det är nödvändigt med ett miljötillstånd som ger sådan flexibilitet. Ramarna för verksamheten

får bestämmas utifrån de åtaganden som sökanden gör avseende exempelvis utsläpp till luft och vatten samt buller, se vidare i miljökonsekvensbeskrivningen i Bilaga A.

Utöver befintliga anläggningar och ytor för mellanlagring, innefattar ansökan mellanlagring i tillkommande byggnader och ytor. Karaktären på mellanlagring är densamma oavsett var på området mellanlagringen äger rum. Även i detta fall begränsas verksamheten av sökandens åtaganden avseende exempelvis utsläpp till luft och vatten samt buller.

Sökanden anser att det är möjligt att föreskriva om villkor för verksamheten oavsett var på Svafo's fastigheter som verksamheterna äger rum och oavsett om karaktären på verksamheten ändrar sig över tid så länge verksamheten överensstämmer med de uppställda begränsningarna. Av detta skäl menar sökanden att det är möjligt att inkludera verksamheter i anläggningar som ännu inte är projekterade.

5 Lokalisering och planförhållanden

5.1 Lokalisering

Den ansökta verksamheten är belägen i Studsvik, ca 30 km nordost om Nyköping och 13 km sydost om Tystberga utmed den sörmländska kusten.

Den ansökta verksamheten, såväl nuvarande som utökad, kommer att bedrivas på Svafo's fastigheter Hånö Säteri 1:23 samt Hånö Säteri 1:42, både på mark som idag är ianspråktagen och sådan mark som ännu inte har ianspråktagits.

5.2 Alternativa lokaliseringar

En flytt av verksamheten till annan lokalisering är inte möjlig eftersom en stor del av Svafo's uppdrag består i att avveckla och riva de anläggningar som är belägna på den aktuella platsen. I uppdraget ingår också att hantera historiskt avfall. Innehållet i detta avfall är till vissa delar okänt, vilket innebär att det inte går att erhålla tillstånd att transportera avfallet bort från platsen innan avfallet har karaktäriserats, dokumenterats och packats om.

5.3 Kommunal planer

Studsviksområdet omfattas av en stadsplan (numera detaljplan) som tagits fram av Nyköpings kommun och fastställts av Länsstyrelsen i Södermanlands län 1983-08-19. Området är planlagt för industriellt och därmed samhörigt ändamål som har anknytning till verksamheten vid forskningsstationen.

Översiktsplan Nyköping 2040 antogs av fullmäktige den 14 december 2021. Av planen framgår att Studsvik ska fortsätta vara ett verksamhetsområde och att omgivande planering ska ta hänsyn till möjligheten att fortsätta bedriva befintliga verksamheter.

6 Teknisk beskrivning

En teknisk beskrivning av verksamheten återfinns i miljökonsekvensbeskrivningen, se Bilaga A.

7 Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen återfinns i Bilaga A.

8 Miljökvalitetsnormer

Verksamheten bidrar inte till att några miljökvalitetsnormer riskerar att överskridas, se vidare i miljökonsekvensbeskrivningen Bilaga A.

9 Allmänna hänsynsregler

Sökanden är medveten om sin skyldighet att beakta de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalkens andra kapitel. Bestämmelserna kommer att beaktas på följande sätt;

9.1 Kunskapskravet (2:2 MB)

Svafo har lång och gedigen erfarenhet av kärnteknisk verksamhet och arbete med strålskydd. Svafo deltar i olika internationella nätverk som delar erfarenheter kring hantering av historiskt radioaktivt avfall. Driftpersonalen erhåller kontinuerligt relevant kompetensutveckling för att säkerställa en säker drift av anläggningarna. Svafo bedriver ett systematiskt miljöarbete och är certifierade i enlighet med ISO14001. I de fall Svafo saknar spetskompetens inom något specifikt område, anlitas extern expertis.

9.2 Försiktighetsprincipen och principen om bästa möjliga teknik (2:3 MB)

Konstruktion av anläggningar

För varje kärnteknisk anläggning finns en säkerhetsredovisning enligt krav från Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter. En säkerhetsredovisning ska sammantaget visa hur anläggningens säkerhet är anordnad för att skydda människors hälsa och miljön mot radiologiska nödsituationer och för att förhindra obehörig befattning med kärnämne eller kärnavfall. En säkerhetsredovisning ska även omfatta en övergripande redogörelse för hur strålskydd upprätthålls vid anläggningen. Som underlag för säkerhetsredovisningen finns en säkerhetsanalys som värderar olika typer av oönskade händelser och har en tillhörande utsläppsanalys som beräknar utsläppen till omgivningen vid en sådan händelse.

Alla anläggningar där det sker arbete med risk för spridning av radioaktiva ämnen är försedda med filter.

Utsläpp till vatten från hanteringsanläggningar och mellanlager förhindras genom att byggnaderna konstrueras utan avlopp och i stället har ett kontrollerat omhändertagande av vatten. Utomhusytor dräneras till fördröjningsmagasin som förses med tillsynsbrunnar som kan stängas av vid ett befarat utsläpp.

Arbete i anläggningarna

För ordinarie arbete i anläggningarna finns fastlagda rutiner. När ett nytt arbetsmoment ska genomföras krävs tillstånd (arbetsorder) från den interna funktion som kallas Driftledning, vilken har det yttersta ansvaret för säkerheten. Till varje arbetsorder kopplas ett skyddstillstånd som föreskriver vilka skyddsåtgärder som ska vidtas ur arbetsmiljösynpunkt, strålskyddssynpunkt, brand och yttre miljö. Riskbedömningar utförs inför varje arbetsmoment. Detta innebär att olika arbetsmetoder kan vara bästa möjliga teknik (BMT) för olika situationer.

Exempel på utvärderingskriterier vid val av metod:

- dos till personal
- övriga arbetsmiljörisker
- utsläpp av radioaktivitet
- påverkan på miljön
- uppkomst av sekundäravfall
- behov av stödsystem (t.ex. ventilation, aktivitetsövervakning)
- erfarenhet av liknande arbeten
- kemikalieförbrukning
- tid och kostnad

9.3 Produktvalsprincipen (2:4 MB)

Innan en ny kemisk produkt införs i Svafos verksamhet görs en riskbedömning av produkten inklusive en bedömning av om produkten går att ersätta med en produkt som har lägre risker för människors hälsa och miljön. Svafo använder idag verktyget iChemistry som stöd vid riskbedömning och dokumentation av kemikalier.

9.4 Resurshushållningsprincipen (2:5 MB)

Hantering och mellanlagring av historiskt avfall innebär en förhållandevis låg förbrukning av resurser. Förbrukning av el, vatten och olika förbrukningsmaterial varierar mellan åren beroende på vilka projekt som drivs.

I samband med byggnation av nya anläggningar ställs krav på att byggnadsmaterialet ska bestå av produkter med godkända nivåer av miljöfarliga ämnen i syfte att underlätta återvinning av material vid rivning av byggnaden. I samband med rivning av byggnader används rivningsmassor för återfyllnad så långt detta är möjligt – på detta sätt minskas behovet av att köpa in massor och antalet transporter kan reduceras kraftigt.

9.5 Lokaliseringsprincipen (2:6 MB)

Den ansökta verksamheten är kopplad till platsen Studsvik och några alternativa lokaliseringar är inte möjliga att ange. Den ansökta verksamheten strider inte mot detaljplanen.

10 Samråd

Samråd har genomförts i enlighet med bestämmelserna i 6 kapitlet miljöbalken. En fullständig redogörelse för samrådet återfinns som bilaga till miljökonsekvensbeskrivningen i Bilaga A.

11 Villkor

11.1 Förslag till villkor

Sökanden föreslår följande villkor för verksamheten;

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden har redovisat i ansökan och i övrigt åtagit sig i detta mål.
2. Kemikalier och avfall ska förvaras på sådant sätt att det inte förorenar omgivningen. Uppställning av packade avfallskollin ska ske på hårdgjord yta.
3. Den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder får inte överstiga följande begränsningsvärden:

Dagtid	07.00-18.00	50 dB(A)
Kvällstid	18.00-22.00	45 dB(A)
Nattetid	22.00-07.00	40 dB(A)

Kontroll av de angivna begränsningsvärdena ska ske genom närfältsmätningar och beräkningar efter tillsynsmyndighetens begäran. Närfältsmätningar ska ske enligt Naturvårdsverkets vägledning.

I samband med byggnation eller rivning får Naturvårdsverkets allmänna råd om buller vid byggarbetsplatser, NFS 2004:15, tillämpas under tiden då bygg- eller rivningsarbeten pågår.

Eventuella sprängningsarbeten får inte genomföras mellan klockan 18.00 och 07.00.

4. Om uppkomna schakt- eller rivningsmassor avses nyttjas för anläggningsändamål ska en redovisning av lokalisering och utformning, inklusive förslag till villkor och kontroll, inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader innan anläggningsarbetena inleds.

Det föreslås att Mark- och miljödomstolen överlåter åt tillsynsmyndigheten att meddela erforderliga villkor för krossning av rivningsavfall samt användandet av schakt- och rivningsmassor för anläggningsändamål.

11.2 Motivering av villkorsförslag

Svafos verksamhet innebär mycket små utsläpp till luft och vatten. Genomförd bullerutredning visar att det finns god marginal till föreslagna villkor. En utökning av verksamheten med fler anläggningar och ytor innebär försumbara eller små konsekvenser. Av detta skäl föreslår sökanden villkor som motsvarar de villkor som idag är föreskrivna för verksamheten.

Utsläpp till luft och vatten regleras genom det allmänna villkoret eftersom Svafo har gjort tydliga beskrivningar av hur luftutsläpp ska begränsas och utsläpp till vatten minimeras. Några specifika begränsningsvillkor för luft- och vattenutsläpp är därmed inte ändamålsenliga.

Svafo medger att genomföra de kompensationsåtgärder som beskrivs i avsnitt 9.1.3 i miljökonsekvensbeskrivningen i Bilaga A. Några specifika villkor om detta krävs inte eftersom Svafo är bundet av åtagandet i enlighet med det allmänna villkoret.

För att åstadkomma ändamålsenliga krav i samband med rivning och återställande av mark, föreslås att tillsynsmyndigheten får i delegation att föreskriva om nödvändiga villkor efter en redovisning från sökanden.

12 Kontroll av verksamheten

Radiologisk omgivningskontroll sker gemensamt för hela Studsviksområdet. I övrigt sker kontroll i enlighet med Svafos egenkontroll enligt miljöbalken. I samband med bygg- och rivningsprojekt tas särskilda miljöplaner fram.

13 Tillåtlighet

Svafos uppdrag är att sluta livscykeln för de anläggningar som använts – och det avfall som uppstått – under den tidiga forskningen kring kärnkraften. 10 § kärntekniklagen (1984:3) föreskriver att kärntekniska anläggningar som inte längre används ska avvecklas. Av samma paragraf följer en skyldighet att omhänderta uppkommet kärnavfall på ett säkert sätt. Att Svafos verksamhet ska bedrivas är därmed kravställt i lag.

Den ansökta verksamheten bedöms sammantaget innebära försumbara eller små konsekvenser för miljön och medför inte att någon miljökvalitetsnorm kommer att överskridas. Den ansökta verksamheten överensstämmer med gällande detaljplan och ändamålet med verksamheten kan inte uppfyllas på någon annan lokalisering. Det är därmed sökandens bedömning att verksamheten är tillåtlig enligt miljöbalken.

14 Tidplan och tidsbegränsning av tillstånd

Ansökan omfattar befintlig verksamhet samt anläggande och rivning av anläggningar och lagringsplatser vilket kommer att ske successivt över tid.

Eftersom ansökan avser fortsatt drift av befintlig verksamhet anser sökanden att en igångsättningstid inte behöver slås fast. De två tidigare tillstånden kan i stället upphävas och det nya tillståndet tas i anspråk den dag domen vinner laga kraft.

Svafo har ett begränsat uppdrag. När det historiska avfallet är färdigbehandlat och allt avfall har förts till slutförvar, ska verksamheten upphöra. Enligt nuvarande planering för slutförvaren, förväntas denna tidpunkt inträffa på mitten av 2050-talet. Svafo yrkar att tillståndet ska meddelas utan tidsbegränsning. För det fall att Mark- och miljödomstolen finner det nödvändigt att fastställa en tidsbegränsning, yrkar sökanden i andra hand att tillståndet begränsas till tjugo år efter lagakraftvunnen dom.

15 Plats för huvudförhandling

Sökanden föreslår att huvudförhandlingen skall äga rum vid Horsvik hotell & konferens som ligger i direkt anslutning till Studsviks industriområde.

För det fall att Mark- och miljödomstolen vill företa syn inne på den kärntekniska anläggningen, vill sökanden upplysa om att samtliga deltagare måste anmälas senast 48 timmar i förväg och uppge namn och personnummer för att kunna beredas tillträde.

Handläggare - Matter handled by
Olvstam Marie-Louise (GE-VS)

Ert datum - Your date

Er referens - Your reference

16 Aktförvarare

Som aktförvarare föreslås:

Lena Brolin
Nyköpings kommun
611 83 Nyköping
Besöksadress: Stadshuset, Stora torget
Telefon: 0155-24 81 40
registrator.klk@nykoping.se

Lena Brolin har förklarat sig villig att åta sig uppdraget.

Studsvik den 26 november 2025

AB SVAFO

Marie-Louise Olvstam
enligt fullmakt

BILAGA

A Miljökonsekvensbeskrivning inklusive teknisk beskrivning